

Referat fra møte i Faglig råd for teknologi- og industrifag

Dato: 04.12.2025 kl. 10.00 – 15.30

Sted: Utdanningsdirektoratet, møterom 11 og MS Teams

Rådsmedlemmer:

Medlem	Varamedlem	Til stede
Arbeidstakersiden		
Kristian Ilner Fellesforbundet	Peter Hansen Fellesforbundet	Kristian Ilner Fellesforbundet
Cathrine Ulvøy Fellesforbundet	Kai Johansen Fellesforbundet	Kai Johansen Fellesforbundet
Kim Tomas Klevengen Styrke	Barbro Auestad Styrke	Kim Tomas Klevengen Styrke
Håvard Bovim Galtestad Yrkestrafikkforbundet	Stig Edvardsen Fagforbundet	Håvard Bovim Galtestad Yrkestrafikkforbundet
Kurt Einar Grønlie Olsen Norsk Sjømannsforbund	Gunnar Amland Norsk Sjømannsforbund	Kurt Einar Grønlie Olsen Norsk Sjømannsforbund
Bendik Flomstad Fagforbundet	Beate Karoline Eidissen Fagforbundet	Bendik Flomstad Fagforbundet
Arbeidsgiversiden		
Henriette Piene Grønvold Norsk Industri	Tone Kjersti Belsby Norsk Industri	Henriette Piene Grønvold Norsk Industri
Halvard Moe Krogstad Norsk Industri	Tove Lange NHO Mat og Drikke	Halvard Moe Krogstad Norsk Industri
Evelyn Blom-Dahl NHO Sjøfart	<i>Mangler forslag KS arb.giver</i>	Evelyn Blom-Dahl NHO Sjøfart
Anette Aano Offshore Norge	Målfrid Rønnevik Offshore Norge	Anette Aano Offshore Norge
Jone Klingsheim Norges Lastebileier-Forbund	Leif Aasum Spekter	Jone Klingsheim Norges Lastebileier-Forbund
Vidar Strande Norges Bilbransjeforbund	Egil Steinsland Norges Bilbransjeforbund	Vidar Strande Norges Bilbransjeforbund
Skoleeier		
Kristina Rabe KS skoleeier	Jan Erik Rismyhr KS skoleeier	Kristina Rabe KS skoleeier
Sissel Brusegård KS skoleeier	Øystein Hansen KS skoleeier	<i>Meldt forfall</i>
Lærerorganisasjon		
Erik Lysenstøen Utdanningsforbundet	Lasse Ellingsen Utdanningsforbundet	Erik Lysenstøen Utdanningsforbundet
Silje Skibevåg Utdanningsforbundet	Johan Edvard Risnes Utdanningsforbundet	Silje Skibevåg Utdanningsforbundet
Martin Høy Skolenes Landsforbund	Sten Oddvar Solhaug Skolenes Landsforbund	Martin Høy Skolenes Landsforbund
Elevrepresentasjon		
Emma Helle Loffeld Elevorganisasjonen	<i>Ingen vararepresentasjon</i>	Emma Helle Loffeld Elevorganisasjonen
Observatører		
<i>Forsvaret, mangler representant</i>	<i>Ingen vararepresentasjon</i>	
		Utdanningsdirektoratet

		Carine Gronholz, fagansvarlig FRTEK
		Silje Bergill Hagen, sak 2; demontering av kjøretøy
		Eivind Bratberg, sak 3 og sak 9; forsøk skriftlig-muntlig eksamen
		Gøril Groven, sak 5; Nasjonalt senter for yrkesfag
		Adrian Nettelund, sak 6; eksamen
		Marianne Elgen Bøhler, sak 6; eksamen
		Eksterne deltakere
		Læreplangruppa for det nye lærefaget innen demontering av kjøretøy: Jarl-Petter Reime, Ola Utvik, Einar Bru og Ole Johannes Skaar Bakke, sak 2

Dagsorden:

Sak 1-3-25	Godkjenning av innkalling og dagsorden
Sak 2-3-25	Nytt lærefag innen demontering av kjøretøy
Sak 3-3-25	Nye læreplansaker
Sak 4-3-25	Status pågående endringsforslag innen TEK
Sak 5-3-25	Spørreundersøkelse i regi av nasjonalt senter for yrkesfag (NSY)
Sak 6-3-25	Tilrettelegging av skriftlig sentralt gitt eksamen for yrkesfag etter vg3-nivå
Sak 7-3-25	Prioritering for utvikling av læremidler innenfor smale fagområder 2026
Sak 8-3-25	Liste over tradisjonshåndverksfag som utløser ekstra tilskudd til lærebedrifter
Sak 9-3-25	Orienteringer
Sak 10-3-25	Eventuelt

Sak 1-3-25: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak

FRTEK godkjenner innkalling og dagsorden.

Sak 2-3-25: Nytt lærefag innen demontering av kjøretøy

Introduksjon

Silje Bergill Hagen (Udir) introduserte saken. 1.12.25 besluttet Udir å fastsette det nye lærefaget innen demontering av kjøretøy. Fagets navn er ikke bestemt og skal diskuteres i dette møtet. Lærefaget skal ligge under vg2 kjøretøy i utdanningsprogrammet for teknologi- og industrifag. Forslag til læreplan i faget blir sendt på offentlig høring i januar 2026.

Sak a - beslutning om fagnavn og yrkesbetegnelse

I høringen om nytt lærefag innen demontering av kjøretøy ble det foreslått fem navnealternativer:

- Bil-demonteringsfaget (49 %)
- Kjøretøyfaget, demontering og gjenvinning (30 %)
- Kjøretøyfaget, gjenvinning og gjenbruk (20 %)
- Kjøretøy, demonteringsfaget (8 %)
- Kjøretøydemonteringsfaget (15 %)

Det er ingen av navneforslagene som fikk en bred støtte i høringen. Bil-demontering er et etablert navn på fagfeltet i bransjen, og vi antar at det er derfor *bil-demonteringsfaget* fikk størst oppslutning av navnealternativene i høringen. Det fleste bedriftene som har svart i høringen velger enten *bil-*

demonteringsfaget eller *kjøretøyfaget*, *demontering* og *gjenvinning*. Av de tre fylkeskommunene som har svart, har de også valgt disse to navnene.

FRTEK har under hele utredningen og som svar på høringen anbefalt at fagnavnet bør reflektere ulike typer kjøretøy som omfatter faget, da det allerede i dag blir demontert andre kjøretøy enn biler og får å dekke hele bredden i faget. FRTEK gikk for *kjøretøydemonteringsfaget* under høringen som var det forslaget med nest lavest oppslutning (15 %).

Generelt i vg3 fagene er det en navnnorm om at lærefagene har endingen «faget», for eksempel *reservedelsfaget*. I TEK har denne navnnormen allerede hatt noen unntak, det er 10 fag som ikke ender med «faget». Eksempel på dette er *bilfaget*, *lette kjøretøy*, og *tunge kjøretøy*.

Yrkesbetegnelse som ble foreslått i høringen var *Bil-demonterør* (56 %) og *Kjøretøydemonterør* (43 %), det var også mulighet å kommentere inn andre forslag. Høringen viste en jevn fordeling mellom de to alternativene, der bil-demonterør som likhet med fagnavnet fikk flest stemmer fra bransjen.

På bakgrunn av sprikende svar i høring ønsker Utdanningsdirektoratet at fagets navn og yrkesbetegnelsen skal bli vurdert på nytt i FRTEKs rådsmøte 4 desember 2025. I tillegg har Utdanningsdirektoratet kommet med et nytt navneforslag: *bilfaget*, *demontering av kjøretøy*. Forslaget gir etter vår mening en bedre helhet og sammenheng med de andre bilfagene i tilbudsstrukturen.

Utdanningsdirektoratet vil presisere at det viktigste med et fagnavnet er at fagnavnet gjenspeiler selve innholdet i læreplanen. Det er også viktig at fagnavnet og yrkesbetegnelsen har en sammenheng.

Diskusjon og innspill fra rådet

- I utgangspunktet er kjøretøy bredere og beskriver bedre hva faget er og ikke minst hva faget kan bli, men samtidig viktig å lytte til høringsinnspillene og hva bransjen kjenner seg igjen i
- Bil-demontering er så innarbeidet i bransjen. Ja, man demonterer andre kjøretøy, men det store volumet er personbiler.
- Viktig overfor elevene hva faget handler om. Dersom faget heter «bil-demontering» vil elevene tenke at dette handler om bil, og kan bli overrasket dersom de skal demontere andre kjøretøy
- Usikker på om bransjen klarer å endre navnet i praksis
- Det å ha med gjenvinning og gjenbruk er beskrivende for faget
 - Men det kommer inn i alle fag, da måtte alle fag hatt det med; overflødig
- Det nye innspillet fra Udir er positivt, passer inn i strukturen vi har fra før
- Hva er poenget med høring dersom vi ikke velger å følge flertallet
- Det finnes flere eksempler der fagets navn og yrkesbetegnelse er noe avvikende fra det bransjen bruker; det kommer man ikke utenom. Viktig at fagnavnet gjenspeiler mulighetsrommet – også på sikt.

Etter diskusjonen ble rådet samstemte om at *bilfaget*, *demontering av kjøretøy* med yrkesbetegnelsen *kjøretøydemonterør* er best egnet og imøtekommer flere av aspektene som ble fremmet.

Vedtak

FRTEK anbefaler fagnavnet: «Bilfaget, demontering av kjøretøy» og yrkesbetegnelsen «kjøretøydemonterør».

Sak b - Begrepsdiskusjon: *ombruk* kontra *gjenbruk*

I arbeidet med læreplanen har læreplangruppen diskutert bruken av begrepene *ombruk* og *gjenbruk*. I selve læreplanarbeidet har begge begrepene vært brukt om hverandre, med hovedvekt av *gjenbruk*.

Vi ser også at *ombruk* og *gjenbruk* defineres ulikt. Se definisjonseksempler i sakspapirene. Udir ønsker en diskusjon i faglig råd rundt begrepene *ombruk* og *gjenbruk* og hva som skal brukes i læreplanen.

Diskusjon og innspill fra rådet

- Både ombruk og gjenbruk betyr at det er deler som kan brukes om igjen; samme hvilket begrep som brukes
- I byggebransjen: Resirkulering før, nå mer ombruk. Enkelte begreper er veldig etablert i mange bransjer
- Gjenbruk er kanskje det som er mest kjent (ifølge medlem i læreplangruppa, det man bruker mest i bil-demonteringsbransjen)
- Språkrådet: ombruk er å bruke om igjen på samme vis, gjenbruk er å bruke noe om igjen til noe annet
- Flere i rådet støtter seg til begrepet ombruk

Vedtak

FRTEK tar saken til orientering.

Sak c – Innspill til læreplan

Silje Bergill Hagen (Udir) presenterte utkast til læreplanen. Læreplangruppen var også med på møtet for å lytte til diskusjonen og komme med innspill. Det har kommet noen innspill fra en intern lesegruppe i Udir tilknyttet noen mangler opp mot kritisk tenkning og refleksjon. Mulig det blir noen justeringer av læreplanen før den sendes på høring. Under vurderingsordning er lengden på fagprøven satt til over minst 2 virkedager. Dette er valgt for å ivareta fleksibilitet dersom deler av fagprøven f.eks. må gjennomføres et annet sted. Udir ber FRTEK komme med innspill til læreplanen. Basert på høringsinnspill fra Faglig råd for elektro- og datateknologi (FRED), løftes utkast til læreplanen også i rådsmøtet til FRED den 10.12. kl. 13.00. Ønske om at medlem fra FRTEK kan bli med på møtet

Diskusjon og innspill fra rådet

- Den innledende teksten kan presiseres og strammes litt inn
- Kompetansemålene virker dekkende for det som er yrkesutøvelsen
- Noen innspill tilknyttet likelydende kompetansemål, som ble forklart med at det var tilknyttet en spesifikk sertifisering
- Kristian Illner kan bli med når saken løftes i FRED

Vedtak

FRTEK mener læreplanutkastet er klart til å sendes på høring. Rådet støtter læreplangruppas forslag til lengden på fagprøven; «over minst 2 virkedager».

Sak d – Innspill til høringsnotat for læreplan

Udir har utarbeidet et utkast til høringen om læreplanen til demontering av kjøretøy, og ber om innspill til høringsspørsmålene.

Diskusjon og innspill fra rådet

- Spørsmål om man må man ha to av de tre tverrfaglige temaene?
 - Nei, men *bærekraftig utvikling* er det tverrfaglige temaet som oftest brukes i TEK
- Enighet at *folkehelse og livsmestring* er mer relevant å ha med i denne læreplanen enn *demokrati og medborgerskap* dersom man skal ha med flere tverrfaglige temaer

Vedtak

FRTEK støtter utkastet til høringsnotat.

Sak 3-3-25: Nye læreplansaker

a) Innspill vedrørende krav om mobilkran i læreplanen for kran- og løfteoperasjonsfaget

Introduksjon

Eivind Bratberg introduserte saken. Innspill fra miljø på Haugalandet. Forslagsstiller viser til læreplan for kran- og løfteoperasjonsfaget (KLO), hvor det fremgår at kandidater må inneha mobilkransertifikat for å kunne fullføre opplæringen og gå opp til fagprøve. Forslagsstiller påpeker at i praksis har dette vist seg å være en betydelig barriere for rekruttering og opplæring, spesielt for bedrifter som ikke benytter mobilkran i sin virksomhet. Faget er også viktig for at flere voksne kan ta fagbrevet. Det koster 250.000 kr. per kandidat ift. å få sertifisering. Uheldig når det kanskje ikke behov for det for den voksne i den aktuelle lærebedriften.

Forslagstiller forslår f.eks. at man må ta to valgfrie tunge kranklasser, eller at voksne praksiskandidater kan gå opp til fagprøven uten å ha det sertifikatet (ordlyd i sluttvurdering). En slik endring vil ifølge forslagsstiller gi 10 nye læreplasser bare på Haugalandet.

Diskusjon og innspill fra rådet

- Det mest kommersielle forslaget medlem har sett på bordet til FRTEK
- Mobilkran er *the mothership* i faget
- At mobilkran er med, sikrer at kandidater har fremtidsutsikter og flere arbeidsmuligheter som faglært
- Utfordring: ikke landslinje, ergo stor kost for lærebedriftene
- Løsningen kan ikke være å lære dem mindre bare fordi det blir dyrt
- Hvis forslagsstiller får det som han vil; stor sannsynlighet for at de to billigste kranene velges (billigst å få opplæring i), og så skal man få kalle seg løfteoperatør. Det blir feil.
- Fra skolesiden: Å redusere kompetansekravet fordi det koster penger, det går ikke.
- Dette var en stor diskusjon også under Fagfornyelsen. Man fant et godt kompromiss den gang. Dette faget diskuteres igjen og igjen.
- Offshore Norge: Ønsker ikke å fjerne mobilkraner pga. sikkerhet og risikovurdering. Med mobilkran er det helt andre ting som skal læres enn ved andre kraner, det skal utføres kalkulasjoner og beregninger, som er mye mer avansert enn det som må kunnes for å operere faste kraner.
- Forståelse for at bedrifter som ikke trenger mobilkran opplever dette som en utfordring, men et fagbrev må spenne mer enn noen korte kurs som gir sertifisert opplæring. Det er fullt mulig å ta kurs og bli kranfører uten å ha fagbrev. Samme problemstilling med yrkessjåfør. Du kan ha et førerkort, men det å ha fagbrevet handler om noe mer enn det.
- Redsel for at dette blir en åpning for lettvinne løsninger.

Vedtak

Jone Klingsheim (Norges Lastebileier-Forbund), Erik Lysenstøen (Utdanningsforbundet) og Anette Aano (Offshore Norge) får fullmakt til å sende inn et innspill til Udir på vegne av rådet.

b) Innspill vedrørende krav om sertifiseringer i læreplanen for logistikkfaget

Introduksjon

Eivind Bratberg (Udir) introduserte saken. I fagfornyelsen og overgangen til nye læreplaner i kunnskapsløftet 2020 ble det for logistikkfaget utført en skjerping av kravene til sluttkompetanse. Dagens læreplan i vg3 logistikkfaget opplæring i bedrift av 01.08.2022 har i sin sluttvurdering et krav til truckførerkompetanse. For å kunne meldes opp til fagprøven, skal kandidatene ha dokumentert

sikkerhetsopplæring for truck klasse T1 og bestått sertifisert sikkerhetsopplæring for truck klasse T2 og T4.

Nordland fylkeskommune og Rogaland fylkeskommune har, uavhengig av hverandre, sendt innspill om forslag til endring på kravene til truckkompetanse i læreplanen. Innspillet går ut på at praksiskandidater ofte har truckkompetanse tilpasset logistikkfunksjonen i egen bedrift. For noen er det små trucker, for andre store. Kravet om sertifisering for T1, T2 og T4 kan være lite relevant for enkelte praksiskandidater, og det kan være utfordrende for bedrifter å sende ansatte på kurs for trucktyper de ikke bruker.

Forslagsstiller har fått bestilling i tråd med utredningsinstruksen, på å innhente et større kunnskapsgrunnlag i saken. Nytt dialogmøte med forlagsstiller er foreslått i løpet av januar.

Diskusjon og innspill fra rådet

- Hovedproblem et er at selv om det er kompetansemål tilknyttet de ulike truckene på vg2 transport og logistikk, kreves det ikke at dette er bestått før man går videre på vg3. Så møtes man av det før man skal opp til fagprøven siden det er spesifisert som et krav under sluttvurdering i vg3-læreplanen.
- Dermed burde det være krav om å gjennomføre alle kompetansemålene (og tilhørende kurs) i vg2-læreplanen, altså flytte den sluttkompetansen til vg2
- Utfordring ved denne løsningen: Hvordan kan man sikre at kandidaten har denne kompetansen når man ikke har muligheter til å legge det inn i læreplanen. Man kan ikke kreve at eleven består.
- Ikke relevant å sammenlikne opp mot persontransport og godstransport i yrkessjåførfaget; blir som å sammenlikne epler og pærer
- Et spørsmål om hvem som skal ta kostnaden. Med ny opplæringslov, har flere rett til fullføring. Skal den kostnaden ligge på fylkeskommunen? Å fjerne sertifiseringer er ikke en løsning.
- T1 inngår når man tar T4.

Vedtak

Kristian Ilner (Fellesforbundet), Peter Hansen (Fellesforbundet) og Håvard Bovim Galtestad (Yrkestrafikkforbundet) får fullmakt til å sende inn et innspill til Udir på vegne av rådet.

c) Endring i vurderingsordningen for dimensjonskontrollfaget

Introduksjon

Eivind Bratberg (Udir) introduserte saken.

Det er kommet innspill på at omfanget på fagprøven i læreplan til dimensjonskontrollfaget ikke sammenfaller med dagens praksis. Ifølge læreplanen skal fagprøven gjennomføres over **minst ti virkedager**. Dette har vært gjenstand for diskusjon, da prøvenemndene ifølge forlagsstiller opererer med en ramme på **8–10 dager**, og det er sjelden at det brukes mer enn 10 dager.

Det er ulike formuleringer for tidsrammen som kan benyttes i læreplanen:

- «Innenfor en tidsramme på xx–xx virkedager»
- «Over minst xx virkedager»
- «Over xx virkedager»

Forslagsstiller mener det er viktig at omfanget av fagprøven tilpasses bedriftenes produksjon og utstyr, og at kandidater som mangler spesialutstyr får mulighet til hospitering før og eventuelt under fagprøven, for å oppnå nødvendig kompetanse.

For dimensjonskontrollfaget foreslås å endre ordlyden til ett av følgende alternativ:

- innenfor en tidsramme på 8–10 virkedager

- over minst 8 virkedager

Vedtak

FRTEK støtter å endre teksten tilknyttet fagprøvens lengde i læreplanen, og anbefaler ordlyden «over minst 8 virkedager» for å ivareta fleksibilitet.

Sak 4-3-25: Status pågående endringsforslag innen TEK

Carine Gronholz (Udir) orienterte om status for pågående endringsforslag i utdanningsprogrammet. Kort oversikt over pågående endringsforslag:

Læreplansaker

- Kran- og løfteoperasjonsfaget (mobilkran); se sak 3-3-25
- Logistikkfaget (trucker); se sak 3-3-25
- Dimensjonskontrollfaget (sluttvurdering); se sak 3-3-25
- Gjenvinningsfaget (brannvern); se referat fra rådsmøte 22.10.25

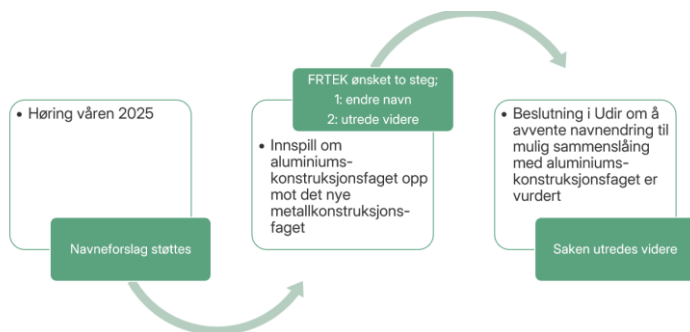
Kryssløp

- vg1 SSR → vg2 transport og logistikk; *til beslutning hos KD*
- vg2 kjøretøy → vg3 anleggsmaskinmekanikerfaget, vg3 landbruksmaskinmekanikerfaget og vg3 truck- og liftmekanikerfaget; *fastsatt*

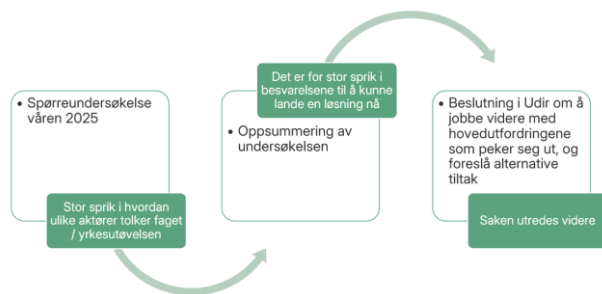
Andre endringsforslag

- Nytt lærefag innen demontering av kjøretøy; se sak 2-3-25
- vg3 grafisk produksjonsteknikk flyttes til utdanningsprogrammet Informasjonsteknologi og medieproduksjon, inkl. kryssløp; *fastsatt*
- Nytt lærefag innen lokaldistribusjon og varetransport; *under utredning*
- Vg3 platearbeiderfaget – forslag om nytt navn; *utredes videre etter høring – se detaljer lenger ned*
- Vg3 CNC-maskineringsfaget – utfordringer tilknyttet forståelsen av faget og læreplanen; *utredes videre etter spørreundersøkelse – se detaljer lenger ned*
- Serigrafifaget – hvordan ivareta kompetansen best mulig; *under utredning*

Prosess og veien videre tilknyttet forslag om nytt navn på vg3 platearbeiderfaget; metallkonstruksjonsfaget

Prosess og veien videre tilknyttet vg3 CNC-maskineringsfaget

Vedtak

FRTEK tar saken til orientering.

Sak 5-3-25: Spørreundersøkelse i regi av Nasjonalt senter for yrkesfag

Introduksjon

Gøril Groven (Nasjonalt senter for yrkesfag, NSY) orienterte om status for etableringen av senteret og om senterets mål og kjerneaktiviteter. Senteret er forankret i trepartssamarbeidet og har en styringsgruppe som består av medlemsorganisasjonene i SRY. Styringsgruppa har avgjørende innflytelse på prioriteringer av midler til forskning, utvikling og innovasjon (FoUI).

De overordnede målsetningene til senteret er å styrke kvalitets- og utviklingsarbeidet og bidra til økt gjennomføring, samt utvikle fremragende yrkeskompetanse. Videre skal senteret være en kunnskapsbase for fag- og yrkesopplæringen og styrke samarbeidet mellom vgo og fagskole. Senteret skal også være et kontaktpunkt for regionale, nasjonale og internasjonale aktører innen fag og yrkesopplæringen.

Kjerneaktivitetene til senteret er (1) forskning og analyse, (2) kvalitetsutvikling og innovasjon og (3) samhandling og samskiping. Senteret overtar også sekretariatrollen for SRY (fra 2026) og samfunnskontrakten for flere læreplasser (2022-2026).

NSY er i en oppstartsfase og ønsker rådernes innspill om tema vi trenger mer forskning / oversikt over, hvilke andre aktører og arenaer vi bør kjenne / samhandle med, eksempler på gode regionale prosjekt som kan skaleres opp og utfordringer som krever nasjonalt samarbeid.

Diskusjon og innspill fra rådet

- Spørsmål om i hvilken grad NSY også jobber opp mot høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole)
 - Svar om at senteret skal styrke samarbeidet mellom de to nivåene og at HK-dir er representert i styringsgruppa tilknyttet senteret
- Det er forsket mye på skole, men lite på opplæring i bedrift
- Det er så mye å ta tak i, viktig å begrense hva senteret skal ta tak i, i første omgang

Rådet jobbet i grupper med spørreundersøkelsen og oppsummert i plenum.

Vedtak

Kristian Ilner (Fellesforbundet), Halvard Moe Krogstad (Norsk Industri) og Kristina Rabe (KS) får fullmakt til å besvare undersøkelsen på vegne av rådet.

Sak 6-3-25: Tilrettelegging av skriftlig sentralt gitt eksamen for yrkesfag etter vg3-nivå

Introduksjon

Marianne Elgen Bøhler (Udir) innledet saken. Det er behov for å se på om eksamen gjennomføres på en hensiktsmessig måte i dag. Viktig å understreke at hensikten ikke er å senke kravene til eksamen. Arbeidet bygger videre på tidligere utredning om praksiskandidateksamen, der flere av de foreslåtte tiltakene allerede er igangsatt. Det pågående forsøket med skriftlig-muntlig-eksamen er en del av oppdraget. Det kommer en delrapport fra forsøket på nyåret 2026.

Marianne viste eksempel fra hvordan dagens skriftlige eksamen ser ut og trakk fram noen utfordringsbilder, herunder tilknyttet dårlig digital kompetanse og språkutfordringer. Det er mange kandidater som sliter med formen slik at de ikke får vist frem kompetansen sin. Det er en større andel med lese- og skriveansker blant den voksne målgruppen enn blant elevgruppa. Flere i den voksne målgruppen som ikke har fått påvist lese- og skriveansker tidligere, og dermed ikke får tilrettelagt eksamen.

Eksamensformen er lik for alle utdanningsprogram og alle fag. Man lager samme eksamen for alle fag, uavhengig om det er én kandidat eller 1000 kandidater. Samtidig kan man tenke seg at man innen ulike fag også kunne hatt ulike måter å gjennomføre eksamen på.

Strykprosenten er høy; innen TEK rundt 20 %.

Videre prosess; Udir vil komme tilbake til FRTEK med mulige tiltak. Før Udir kan foreslå tiltak, trenger innspill til utfordringsbildet, som er bakgrunnen til denne saken.

Diskusjon og innspill fra rådet

- Viktig at kandidatene også kan formidle kompetansen til andre, f.eks. kolleger eller kunder. Det handler ikke bare om at man har forstått det selv.
- Viktig å skille på skrive- og leseansker og språkutfordringer. Kandidater som har språkutfordringer har kanskje også utfordringer med det digitale.
- Vedr. språkansker; det er ikke ønskelig å ha fagprøve eller eksamen på engelsk (Fellesforbundet).
- Formen: 5 timers skriftlig er ikke gunstig. Ikke en egnet måte å vise kompetansen sin på. Å «stues sammen» i en gymsal fremmer ikke god prestasjon.
- I tillegg til å gjøre en eksamen mer tilgjengelig for målgruppen (i form av en tilpasning til virkeligheten), må det samtidig være de samme mulighetene som tidligere hva gjelder individuell tilrettelegging for de med spesielle behov
- Utordringen er også det akademiske språket som brukes, som mange innen yrkesfag ikke forstår. De kjenner ikke igjen faget sitt i det tunge språket.
- Spørsmål om eksamen er like nødvendig i ordninger, der det blir gitt opplæring (f.eks. i modulstrukturert opplæring) som i ordninger, der det ikke blir gitt opplæring (praksiskandidatordningen, som er en dokumentasjonsordning)
- Kutte ut praksiskandidateksamen og heller legge ansvaret til lærebedriften?
- De som går opp til fagprøve i dag: må skrive mye mer. Mye mer skriftlighet i fagprøven i dag enn tilbake i tid.
- Forsøket med skriftlig-muntlig eksamen: Spørsmål om kostnad for skolene og kapasitet
 - Svar fra Udir: Veldig ressurskrevende, foreløpig vanskelig å se for seg at det blir en hovedmodell.
- Formålet med eksamen:
 - Sikre at den teoretiske kunnskapen er på plass
 - Fagprøven i dag tester ikke alle kompetansemål. Det er masse grunnleggende ferdigheter som ikke alltid blir dekket i fagprøven. Skrivning, lesing osv.
 - Skal du ha dokumentert fagkompetanse, da skal du kunne lese, da skal du kunne skrive.
 - På vg2 f.eks. må du kunne skrive, lese og forstå avansert regelverk osv. Da må vi ikke fire på kravene til eksamen. Glemmer de som gir dette oppdraget det?

- Innvending til punktet over: Man må ha teori i bunn for å kunne gjøre riktige valg i det praktiske. F.eks. skjønne et trafikkskilt. Du viser når du kjører at du har forstått skiltets betydning. Du må ikke se det på en digital skjerm først.
- Nasjonal (sentralt gitt) vs. fylkeskommunal (lokalt gitt). Viktig med lik standardisert tilnærming over hele landet.

Vedtak

Henriette Piene Grønvold (Norsk Industri) og Evelyn Blom Dahl (NHO Sjøfart) skriver et forslag til svar fra FRTEK. Forslaget sendes på internhøring til rådet før endelig innspill sendes til Udir.

Sak 7-3-25: Prioritering for utvikling av læremidler innenfor smale fagområder 2026

Introduksjon

Hvert år blir det bevilget tilskudd til å utvikle læremidler til fagområder som ikke har et markedsgrunnlag innenfor fire områder: **smale fagområder**, særskilt tilrettelagte læremidler, læremidler for minoritetsspråklige elever og parallellutgaver. Smale fagområder vil si fag med færre enn 3000 elever i årskullet, ansett å ikke ha muligheter for tilstrekkelig inntjening ved kommersielt salg av læremidler¹. Les mer om tilskuddsordningen via egen lenke under vedlegg.

Rådene bes komme med **forslag til tre programfag som rådene ønsker skal prioriteres i 2026-utlysningen for utvikling av læremidler til smale fagområder**. Utlysningen kunngjøres på Udir.no og læremiddelutviklere kan søke midler innenfor de fagene som Udir har lagt i prioriteringslisten i utlysningen. De faglige rådenes prioritering er en god støtte for Udir i arbeidet med hvilke fag/fagområder som skal med i utlysningen.

Teknologi- og industrifag – fag som har fått tildeling etter LK20, og fag som gjenstår

Fagområder som har fått tildeling;

- Bilskade, lakk og karosseri (2021)
- Kjemi, prosess og laboratoriefag (2021)
- Transport og logistikk (2021)
- Brønnteknikk (2024)
- Industriteknologi (2025)

Fagområder som gjenstår;

- Arbeidsmaskiner
- Børsemaker
- Kjøretøy
- Maritime fag

Vedtak

FRTEK foreslår følgende prioritering av fag/fagområder:

1. Vg2 arbeidsmaskiner
2. Vg2 kjøretøy
3. Vg2 børsemaker

AU i FRTEK får fullmakt til å utarbeide en begrunnelse for prioriteringene på bakgrunn av innspillene i møtet, som sendes til Udir innen fristen.

Sak 8-3-25: Liste over tradisjonshåndverksfag som utløser ekstra tilskudd til lærebedrifter

Introduksjon

I tilbudsstrukturen for fag- og yrkesopplæringen finner vi fag som ivaretar tradisjonelle håndverksfaglige teknikker, metoder og materialer. Fagene blir vurdert til å ha en kulturell verdi. Det er derfor av samfunnsmessige årsaker viktig å videreføre kunnskapen, på tross av at fagene har et lite rekrutteringsbehov. Fylkeskommunen gir et ekstra tilskudd per år for læretiden i bedrift for verneverdige tradisjonshåndverksfag. De fleste av lærefagene som utløser ekstra tilskudd til lærebedrifter hører til utdanningsprogrammet Håndverk, design og produktutvikling. Det er også lærefag med på listen fra utdanningsprogrammene Naturbruk, Teknologi og industrifag, samt fra Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign. Udir avgjør, etter innspill fra Sekretariatet for små og verneverdige fag (SSV) og de faglige rådene, hvilke fag som skal regnes som tradisjonshåndverksfag. Listen over lærefag publiseres årlig av Udir, [se liste for 2025 her](#). Informasjon om tilskuddssatser for inneværende år [her](#).

Følgende kriterier ligger til grunn for at fag skal få ekstra tilskudd:

- Faget skal være en del av tilbudsstrukturen for videregående opplæring eller være godkjent som et forsøk.
- Faget er truet og fagkunnskaper står i fare for å dø ut på grunn av mangel på ny rekruttering.
- Faget skal ivareta tradisjonelle håndverksfaglige teknikker, materialer og metoder.
- Faget har kulturell verdi, som det av samfunnsmessige årsaker er viktig å videreføre.

Diskusjon og innspill fra rådet

- AU i FRTEK foreslår at rådet spiller inn vg3 verktøymakerfaget og vg3 modellbyggerfaget, som er gamle industrihåndverksfag.
- Verktøymakerne lager mindre verktøy for bedrifter som lager produkter av ulike metaller, eller bearbeider metall på ulike måter. Faget krever stor grad av håndverksmessige ferdigheter som er unike i industrien.
- Modellbyggerfaget ble i sin tid utbredt i industrien etter hvert som jernstøperiene vokste frem langs elvene i byene på 1800-tallet. Modellbyggerne ble gjerne kalt formere fordi de lagde støpeformer.
- Det blir stadig vanskeligere å rekruttere til disse to fagene.
- Innspill om at kriteriet om at faget *skal stå i fare for å dø ut* virker litt overdrevent, da det er mange fag på den nåværende listen som ikke er å betrakte som utdøende.

Vedtak

FRTEK foreslår at vg3 verktøymakerfaget og vg3 modellbyggerfaget oppføres på lista over tradisjonshåndverksfag som utløser ekstra tilskudd til lærebedrifter. Kristian Ilner (Fellesforbundet) får fullmakt til å sende inn forslaget til Udir på vegne av rådet.

Sak 9-3-25 Orienteringer

- a) Status for skriftlig-muntlig eksamen, forsøk

Delrapport kommer på nyåret.

- b) Statistikk for voksne i videregående opplæring

[Voksne i grunnopplæringen 2025 | udir.no](#)

[Søkere til videregående opplæring for voksne – utdanningsprogram | udir.no](#)

- c) Modulstrukturering av yrkessjåførfaget; framdriftsplan og læreplangruppe

Oversikt over navn som er meldt inn til læreplangruppe. Kort presentasjon av framdriftsplanen for utvikling av læreplan i faget: Utvikling frem til våren, høring mai-aug, ferdigstilling okt/nov 26.

- d) Mandat og retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet 2025–2029

I henhold til vedtak i SRY og Udir videreføres mandatet for forrige oppnevningsperiode, med noen få justeringer. Det skal være en gjennomgang Mandat og retningslinjer¹ i løpet av oppnevningsperioden.

- e) Webinar – søkere til vgo og voksne **onsdag 21. januar kl. 1000-1045**.
- f) Fagseminar for faglige råd **4. – 5. februar** i Oslo | Grønn omstilling som fagovergripende tema i yrkesfagene
- g) Søknad fylkestur til Nordland i juni 26 er sendt til Udir
- h) Rådsmøte med varamedlemmer 16. april

Sak 10-3-25: Eventuelt

Utstyrsspesifikk opplæring som krav i forskrift (Arbeidstilsynet)

Kristian Ilner (Fellesforbundet) presenterte saken. Arbeidstilsynet krever dokumentasjon på opplæring på maskiner og utstyr i bedriften. Spørsmålet om dette er dokumentert godt nok gjennom læretiden. Innspill fra rådet om at det er viktig at gjeldene sikkerhetskrav følges.

Vedtak

FRTEK tar saken til orientering.

Bekymring tilknyttet yrkessjåførutdanning pga. nedleggelse av utdanningstilbud for yrkessjåførlærere

Erik Lysenstøen (Utdanningsforbundet) presenterte saken. Over mange år har det manglet et utdanningstilbud for yrkessjåførlærere inntil OsloMet fikk opp et tilbud. Det har vært to inntak på utdanningen og nå har OsloMet gitt beskjed om at de velger å kutte tilbudet, og fjerne det for 2025/2026. Fagmiljøet er dermed svært bekymret for tilgangen på lærere.

- Innspill fra rådsmedlem om at det er en generell utfordring å få tak i lærere på yrkesfag. Sliter blant annet med lønnsnivå.
- Dette er Erik Lysenstøen enig i, men utfordringen i dette tilfellet er at det nå ikke finnes et utdanningstilbud tilknyttet yrkessjåførfaget i utgangspunktet. Det var kun OsloMet som tilbød dette.

Vedtak

FRTEK er bekymret over nedleggelsen av utdanningstilbudet på OsloMet da det vil få negative konsekvensene for opplæringen i yrkessjåførfaget; som er yrke det stort behov for fremover.

¹ [Mandat og retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet 2025–2029 | udir.no](https://www.udir.no)